

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η ζήτηση σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες είναι πιο ευαίσθητη στις μεταβολές της τιμής ενώ σε άλλα είναι λιγότερο ευαίσθητη. Αυτός ο βαθμός της ευαισθησίας της ζητούμενης ποσότητας ενός αγαθού A στις μεταβολές της τιμής του ονομάζεται ελαστικότητα ζήτησης σε σχέση με την τιμή του αγαθού δίνεται από τον τύπο που δεν είναι άλλος παρά ο λόγος της ποσοστιαίας % μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία % μεταβολή της τιμής.

ΤΥΠΟΣ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Όταν η ελαστικότητα αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο σημείο της καμπύλης ζήτησης

$$\text{τότε } \varepsilon_{\sigma} = \frac{\% \Delta q}{\% \Delta p} = \frac{\Delta q}{\Delta p} \frac{p}{q} \quad \begin{array}{l} \text{όπου } \Delta q \text{ μεταβολή ποσότητας} \\ \Delta p \text{ μεταβολή τιμής} \\ p, q \text{ αρχικές ποσότητες} \end{array}$$

Το πρόσημο της ελαστικότητας ζήτησης είναι αρνητικό εφόσον οι καμπύλες ζήτησης έχουν αρνητική κλίση. Στην πράξη όμως συνηθίζεται να παραλείπεται.

Παράδειγμα : Αν η τιμή ενός αγαθού αυξηθεί κατά 15 % και η ζητούμενη ποσότητα μειωθεί κατά 5 % τότε η ελαστικότητα ζήτησης θα ισούται με

$$\varepsilon_{\sigma} = \frac{\% \Delta q}{\% \Delta p} = \frac{5 \%}{15 \%} = 0,33$$

ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

Όταν $|\varepsilon| > 1$ τότε η ζήτηση είναι ελαστική και σε αυτή την περίπτωση μια ποσοστιαία αύξηση ή μείωση της τιμής προκαλεί μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση ή αύξηση αντίστοιχα της ζητούμενης ποσότητας.

Όταν $0 < |\varepsilon| < 1$ τότε η ζήτηση είναι ανελαστική και σε αυτή την περίπτωση μια ποσοστιαία αύξηση ή μείωση της τιμής προκαλεί μικρότερη ποσοστιαία μείωση ή αύξηση αντίστοιχα της ζητούμενης ποσότητας.

Όταν $|\varepsilon| = 1$ τότε η ζήτηση έχει μοναδιαία ελαστικότητα και σε αυτή την περίπτωση μια ποσοστιαία αύξηση ή μείωση της τιμής προκαλεί ισόποση ποσοστιαία μείωση ή αύξηση αντίστοιχα της ζητούμενης ποσότητας.

Γενικότερα η ελαστικότητα ζήτησης ενός αγαθού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο στενά υποκατάστατα έχει. Ας θεωρήσουμε τα μολύβια ως αγαθό τα οποία διακρίνονται σε κόκκινα και μαύρα. Αν η τιμή των κόκκινων μολυβιών πέσει, επειδή ο καταναλωτής δεν ενδιαφέρεται για το χρώμα των μολυβιών θα στραφεί αποκλειστικά στην κατανάλωση των μαύρων μολυβιών. Άρα η ζήτηση για κόκκινα μολύβια θα είναι απείρως ελαστική αφού τα τελευταία είναι τέλεια υποκατάστατα με τα μαύρα μολύβια.

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΣΟΔΟ

Έσοδο είναι ακριβώς η τιμή ενός αγαθού επί την πωλούμενη ποσότητα αυτού του αγαθού. Αν η τιμή ενός αγαθού αυξάνεται η πωλούμενη ποσότητα μειώνεται και συνεπώς το έσοδο ενδέχεται να αυξάνεται ή να μειώνεται. Η κατεύθυνση προς την οποία κινείται προφανώς εξαρτάται από το πόσο άμεσα αντιδρά η αγορά στην μεταβολή της τιμής. Αν η ζήτηση μειώνεται κατά πολύ όταν αυξάνεται η τιμή το έσοδο θα μειωθεί. Αν η ζήτηση μεταβάλλεται ελάχιστα όταν αυξάνεται η τιμή, το έσοδο θα αυξηθεί. Αυτό μας υποβάλλει στην ιδέα ότι η κατεύθυνση μεταβολής του εσόδου έχει κάποια σχέση με την ελαστικότητα της ζήτησης.

Μαθηματική παρουσίαση

Γνωρίζουμε ότι $R = pq$. Έστω ότι μεταβάλλεται η τιμή.

$$\begin{aligned}\frac{\Delta R}{\Delta p} &= q + p \frac{\Delta q}{\Delta p} = q \left(1 + \frac{p}{q} \frac{\Delta q}{\Delta p} \right) = q [(1 + \varepsilon(p))] = \\ &= q [(1 - \varepsilon(p))] \quad \text{επειδή η ελαστικότητα είναι μέγεθος αρνητικό.}\end{aligned}$$

Άρα βλέπουμε ότι αν αυξηθεί η τιμή και $\varepsilon(p) > 1$ δηλ. η ζήτηση είναι ελαστική τότε τα έσοδα θα μειωθούν. Αυτό διαισθητικά συμβαίνει διότι αν αυξηθεί η τιμή και μάλιστα θα υπάρξει μια θετική επίπτωση στα έσοδα αλλά η αρνητική επίπτωση που σχετίζεται με την μείωση της ζητούμενης ποσότητας θα είναι ισχυρότερη άρα το καθαρό αποτέλεσμα για τα έσοδα θα είναι αρνητικό. Αν μειωθεί η τιμή και η ζήτηση είναι ελαστική τότε τα έσοδα θα αυξηθούν.

Ομοίως αν η ζήτηση είναι ανελαστική δηλ $\varepsilon(p) < 1$ τότε με βάση τον παραπάνω τύπο αν αυξηθεί η τιμή τα έσοδα θα αυξηθούν ενώ αν μειωθεί η τιμή τα έσοδα θα μειωθούν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΥΠΛΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ

1) Έστω ότι η βραχυχρόνια ελαστικότητα ζήτησης ισούται με $-0,5$ και η μακροχρόνια ελαστικότητα ισούται με -3 . Τότε η βραχυχρόνια και μακροχρόνια αντίστοιχα ελαστικότητα είναι:

- a) Ελαστική – Ελαστική
- b) Ανελαστική – Ανελαστική
- c) Ελαστική – Ανελαστική
- d) Ανελαστική – Ελαστική

2) Η συνάρτηση ζήτησης ενός αγαθού είναι η εξής : $Q = 40 - 2P$. Η ελαστικότητα στην τιμή 15 είναι ίση με :

- a) 7
- b) -7
- c) -1
- d) -3

3) Έστω ο παραγωγός ενός αγαθού πρώτης ανάγκης το οποίο παράγουν ελάχιστοι ανταγωνιστές, έχει το περιθώριο να μεταβάλλει την τιμή του αγαθού προσβλέποντας σε αύξηση των εσόδων. Τι θα τον συμβουλεύατε να κάνει;

- a) Να αυξήσει την τιμή του αγαθού.
- b) Να μειώσει την τιμή του αγαθού.
- c) Να την αφήσει αμετάβλητη.
- d) Δεν είναι ξεκάθαρο τι πρέπει να κάνει.

4) Η ελαστικότητα ενός αγαθού ισούται με -4 . Αυτό σημαίνει ότι:

- a) Μια αύξηση της τιμής του αγαθού κατά 20 % θα προκαλέσει αύξηση της ζητούμενης ποσότητας κατά 80 %.
- b) Μια αύξηση της τιμής του αγαθού κατά 20 % θα προκαλέσει μείωση της ζητούμενης ποσότητας κατά 80 %.
- c) Μια αύξηση της τιμής του αγαθού κατά 2 μονάδες θα προκαλέσει μείωση της ζητούμενης ποσότητας κατά 8 μονάδες.
- d) Μια αύξηση της τιμής του αγαθού κατά 2 μονάδες θα προκαλέσει αύξηση της ζητούμενης ποσότητας κατά 8 μονάδες.

5) Τα αγαθά Α και Β είναι τέλεια υποκατάστατα. Αυτό σημαίνει ότι η ζήτηση του αγαθού Β θα είναι:

- a) Απείρως ελαστική
- b) Απείρως ανελαστική
- c) Ελαστική
- d) Ανελαστική

6) Έστω η ελαστικότητα ενός αγαθού είναι 0,5 (η αλλιώς $-0,5$ επειδή η ελαστικότητα είναι αρνητικό μέγεθος) και η ζητούμενη ποσότητα έχει μειωθεί κατά 7%. Αυτό πραχτικά σημαίνει ότι:

- a) Η τιμή μειώθηκε κατά 14 %
- b) Η τιμή μειώθηκε κατά 3,5 %
- c) Η τιμή αυξήθηκε κατά 3,5 %
- d) Η τιμή αυξήθηκε κατά 14 %

7) Ένα αγαθό κοστίζει 15 € και καταναλώνονται 40 μονάδες. Αν πέσει η τιμή του στα 10 € θα καταναλωθούν 50 μονάδες . Η ελαστικότητά του στο σημείο (15 , 40) ισούται με:

- a) -2
- b) -1
- c) -0,5
- d) -0,75

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1 = d 2 = d 3 = a 4 = b 5 = a 6 = d 7 = d